

Sygn. akt IACa 2059/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Beata Byszewska (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Trębska

SA Jolanta de Heij-Kaplińska

Protokolant: sekretarz sądowy Marta Puskarska

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2016 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa B. P.

przeciwko Przedsiębiorstwu Handlowemu (...) spółce jawnej z siedzibą w C.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 14 kwietnia 2015 r., sygn. akt XXIV C 847/12

I. oddala apelację,

II. zasądza od B. P. na rzecz Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółki jawnej z siedzibą w C. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jolanta de Heij-Kaplińska Beata Byszewska Barbara Trębska

Sygn. akt IACa 2059/15

UZASADNIENIE

Powódka B. P. pozwem wniesionym w dniu 13 sierpnia 2012 roku uzupełnionym pismem z dnia 8 kwietnia 2014 roku wniosła o pozbawienie tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 15 lipca 2011 roku, sygn. akt V GC 21/11, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2011 roku - wykonalności w całości oraz o zasądzenie od pozwanego Przedsiębiorstwa Handlowego (...) sp. jawna z siedzibą w C. na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew, uzupełnionej pismem z dnia 2 grudnia 2013 roku, pozwany P.H. (...) Sp. jawna wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie oddalił powództwo oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Powyższy wyrok zapadł po dokonaniu przez Sąd Okręgowy następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Dnia 4 stycznia 1993 roku w C., pomiędzy wspólnikami E. P. a Z. P. została zawarta umowa spółki cywilnej. Każdy ze wspólników uzyskał prawo do samodzielnego prowadzenia spraw oraz reprezentowania spółki. Każdy wspólnik uczestniczył w zyskach i startach proporcjonalnie do wniesionego wkładu. W ramach umowy określono także, że przystąpienie do spółki nowych wspólników wymaga zgody wspólników założycieli. Natomiast 15 stycznia 2008 roku Wspólnicy E. P. i Z. P., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowe (...) spółka cywilna E. P., Z. P. dokonali na mocy Uchwały Wspólników nr (...) i nr (...) jej przekształcenia w spółkę jawną. W ramach umowy zostało również określone, że Wspólnicy uczestniczą w zyskach i stratach spółki po 50%. Z kolei w razie śmierci jednego ze Wspólników zostało ustalone, że spółka nie ulega rozwiązaniu, a na miejsce zmarłego Wspólnika wchodzi jego spadkobiercy, przy czym powinni oni wskazać spółce jedną osobę do wykonywania ich praw. W dniu zawarcia umowy spółki jawnej, jako jej Wspólnicy wskazani zostali E. P. i Z. P..

W ujednoczonym tekście umowy spółki jawnej z dnia 15 stycznia 2008 roku jako strony umowy i Wspólnicy wskazani zostali: E. P. i Z. P., ich udział w zyskach i stratach został określony po 50%. Następnie w kolejnym ujednoczonym tekście tejże umowy jako strony umowy wskazani zostali: E. P., P. P. (1) i P. P. (2). Ich udział w zyskach i stratach spółki został określony w stosunku: E. P. - 50%, P. P. (1) -25%, P. P. (2) – 25%. Umowa weszła w życie z dniem rejestracji Spółki w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Dnia 8 kwietnia 2008 roku została podjęta uchwała nr (...) Wspólników Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółka jawna w sprawie zmiany umowy spółki, w ramach której do § 7 umowy spółki dopisane zostało, że „Ogół praw i obowiązków wspólnika spółki może być przeniesiony na inną osobę. Przeniesienie takie wymaga pisemnej zgody wszystkich pozostałych wspólników. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.

Następnie uchwałą nr (...) z dnia 9 kwietnia 2008 roku postanowiono dokonać przeniesienia ogółu praw i obowiązków wynikających z uczestnictwa w spółce jawnej przez Z. P. na rzecz jego synów P. P. (1) i P. P. (2) w częściach równych.

Dnia 18 kwietnia 2008 roku Wspólnicy Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółka jawna podjęli uchwałę nr (...) na podstawie której wyrazili zgodę na przeniesienie ogółu praw i obowiązków wynikających z uczestnictwa w spółce przez Z. P. na rzecz jego synów: P. P. (1) i P. P. (2) w częściach równych po 50%. W ramach podjętej uchwały zostało ustalone również, że Wspólnicy uczestniczą w zyskach i stratach w następujący sposób: E. P. – 50%, P. P. (1) – 25% i P. P. (2) – 25%. Uchwała weszła w życie z dniem jej podjęcia. Na dzień podejmowania przedmiotowej uchwały ujawnionymi wspólnikami spółki jawnej byli E. P., P. P. (1) i P. P. (2) .

Uchwałą nr (...) w dniu 1 lipca 2008 roku uchylona została uchwała Wspólników nr (...). Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia .

Umową darowizny z dnia 1 lipca 2008 roku Z. P. darował swoim synom – P. P. (1) oraz P. P. (2) ogół praw i obowiązków wynikających z jego uczestnictwa w Przedsiębiorstwie Handlowym (...) spółka jawna.

Dnia 2 lipca 2008 roku, uchwałą nr(...) wspólnicy spółki jawnej wyrazili zgodę na przeniesienia ogółu praw i obowiązków wynikających z uczestnictwa w spółce przez Z. P., na rzecz jego synów P. i P. P. (2) w częściach równych tj. po 50%. Udział wspólników w zyskach i stratach spółki został określony w stosunku: 50% - E. P., P. i P. P. (2) po 25%. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia.

Sąd Okręgowy w Częstochowie, Wydział V Gospodarczy, w sprawie o sygn. akt V GC 21/11 wyrokiem z dnia 15 lipca 2011 roku zasądził od B. T., J. Ś. i A. P. (1) solidarnie na rzecz powoda Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółki jawnej w C. kwotę 102.480,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od wskazanych dat od poszczególnych kwot w nim określonych ,w pozostałej części roszczenia głównego, tj. co do kwoty 6.767,12 zł postępowanie w sprawie zostało umorzone. Sąd oddalił żądanie powoda w zakresie odsetek ustawowych od kwoty 1.464,00 zł za okres od dnia 21 grudnia 2008 roku do 30 grudnia 2008 roku oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 8.741,00

zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W dniu 25 sierpnia 2011 roku wyrokowi, w zakresie zasądzonych kwot została nadana klauzula wykonalności.

Przedsiębiorstwo (...) spółka jawna z siedzibą w C. w roku 2008, 2009, 2010, 2011 odnotowała następujący zysk: 43.701,32 zł, 793.438,99 zł, 660.901,13 zł, 537.802,55 zł.

Dnia 1 sierpnia 2012 roku Z. P. i B. P. zawarli umowę cesji w ramach której Z. P. oświadczył, że przysługująca mu wobec Przedsiębiorstwa Handlowego (...) sp. jawna z siedzibą w C. wierzytelność z tytułu podziału i wypłaty zysku tej spółki za lata 2008 – 2011, do wysokości 200.000,00 zł została przeniesiona na rzecz B. P..

Z. P. przed Sądem Okręgowym w Częstochowie wytoczył przeciwko E. P., P. P. (1) i P. P. (2) powództwo o zobowiązanie do złożenia oświadczeni woli (tj. powództwo o unieważnienie umowy darowizny z dnia 1 lipca 2008r.). Postępowanie to na skutek śmierci powoda (w dniu 12 marca 2013 roku), postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2013 roku zostało zawieszona.. Na dzień orzekania w niniejszej sprawie powództwo o unieważnienie umowy darowizny nie został prawomocnie zakończony.

Powódka była żoną Z. P., a wcześniej jego długoletnią partnerką. P. i P. P. (2) są synami Z. P. z pierwszego małżeństwa .

B. P. była zatrudniona na umowę o pracę w Przedsiębiorstwie Handlowym (...) z siedzibą w C. w latach 2003 -2008, przy czym w 2004, 2005 i 2008 roku zajmowała stanowisko sprzedawcy, specjalisty ds. handlu – managera.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd Okręgowy wskazał, że podstawą roszczenia zgłoszonego przez powódkę był art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. , zaś powódka swoje roszczenie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oparła na dwóch tytułach: mającej mieć miejsce dnia 1 sierpnia 2012 roku umowie cesji dokonanej na jej rzecz przez Z. P., a obejmującej należne Z. P. wobec Sp. jawnej (...) wierzytelności z tytułu niewypłaconego mu udziału w zyskach Spółki za lata 2008-2011 oraz na należnym powódce z tytułu umowy prowizyjnej (managerskiej) od pozwanej Spółki wynagrodzeniu.

Odnosząc się do pierwszej podstawy dochodzonego przez powódkę roszczenia, Sąd Okręgowy uznał, że powódka nie wykazała, aby potrącona na jej rzecz wierzytelność w ogóle przysługiwała Z. P. w momencie dokonywania przez niego 1 sierpnia 2012 roku cesji wierzytelności.

Przed zawarciem z powódką umowy cesji, Z. P. w drodze umowy darowizny z dnia 1 lipca 2008 roku przeniósł własność należnych mu udziałów w spółce na rzecz swoich dwóch synów – P. i P. P. (1). (...) Z. P. ujawnieni są w KRS pozwanej spółki jako jej Wspólnicy.

Wprawdzie Z. P. wniósł powództwo o ustalenie nieważności umowy darowizny, jednakże w ocenie Sądu Okręgowego, sam fakt wniesienia powództwa nie może stanowić podstawy do obalenia domniemania wynikającego z KRS pozwanej. Postępowanie to wobec śmierci Z. P. zostało zawieszona i nadal pozostaje nie zakończony prawomocnym orzeczeniem .

Wobec stanowiska powódki, Sąd Okręgowy ocenił, że intencją Z. P. przy dokonywaniu darowizny, było w istocie przekazanie synom P. i P. P. (2) ogółu należnych mu w spółce jawnej (...) praw i obowiązków. Do dyspozycji Z. P. należało 50% udziałów w spółce. Z. P. chciał przekazać synom jednakowe prawa, dlatego też dla każdego z nich zostały one określone po 25%. Tym samym Z. P. nie dokonał w istocie podziału przysługującego mu udziału spółkowego, lecz darował synom wszystkie swoje prawa i obowiązki w spółce (...), całkowicie z niej występując. Wobec przystąpienia do spółki nowych wspólników powstała jednakże konieczność dokonania zmiany zapisów umowy spółki jawnej poprzez dostosowanie jej brzmienia do art. 25 k.s.h., tj. wykazania w umowie spółki jawnej wspólników oraz wkładów przez nich wniesionych i ich wartości oraz określenia stopnia uczestnictwa wspólników w zysku i stratach spółki. Sąd Okręgowy podkreślił, że gdyby umowa darowizny udziałów rzeczywiście obarczona była bezwzględną nieważnością, to KRS w C. nie dokonałby zarejestrowania wynikającej z jej brzmienia zmiany zarówno w osobach Wspólników jak i w przysługujących im udziałach, ponieważ zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym po stronie

sądu rejestrowego zakreślony został obowiązek badania treści złożonych wraz z wnioskiem dokumentów pod kątem zgodności ich treści i formy z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy uznał, że zawarta pomiędzy Z. P. a jego synami umowa darowizny jest ważna.

Zgodnie z brzmieniem art. 65 k.c. wolę stron umowy darowizny i uchwały wspólników należy tłumaczyć w ten sposób, że Z. P. miał zamiar przeniesienia swego udziału w sp. j. (...) na rzecz swoich synów. Dodatkowo świadczy o tym okoliczność, że już 18 kwietnia 2008 roku Wspólnicy Przedsiębiorstwa Handlowego (...) spółka jawna podjęli uchwałę nr(...) na podstawie której wyrazili zgodę na przeniesienie ogółu praw i obowiązków wynikających z uczestnictwa w Spółce przez Z. P. na rzecz jego synów: P. P. (1) i P. P. (2) w częściach równych po 50%. W ramach podjętej uchwały określony został również udział Wspólników w zyskach i stratach: E. P. – 50%, P. P. (1) – 25% i P. P. (2) – 25%.

Sąd Okręgowy wskazał, że niezależnie od powyższego, słuchani na te okoliczność świadkowie: A. C. (1), W. K. (1) oraz K. B. wprost przyznali, że wolą Z. P. było przekazanie synom należących do niego udziałów w Przedsiębiorstwie Handlowym (...) sp. jawna. Świadek A. C. (1) wprost przyznał że dokonana przez Z. P. na rzecz synów darowizna stanowiła przyczynę powstałych między nim a powódką nieporozumień.

Zdaniem Sądu Okręgowego wątpliwości zatem nie budzi, że intencją Z. P. było skuteczne dokonanie przeniesienia na rzecz synów wszystkich, przysługujących mu w Spółce (...) udziałów.

W toku postępowania powódce nie udało się obalić domniemania wynikającego z KRS pozwanej. Dokonaną zatem przez Z. P. na rzecz jego synów umowę darowizny należało uznać za skuteczną.

W oparciu o zawartą umowę darowizny i przyjęcie przez wspólników uchwały w tym zakresie, Z. P. skutecznie przeniósł na synów przysługujące mu w Spółce udziały.

Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że wobec skutecznie dokonanej na rzecz synów dnia 1 lipca 2008 roku darowizny, Z. P. w 2008 roku przestał być wspólnikiem pozwanej Spółki, a tym samym przestało przysługiwać mu prawo do udziału w osiągniętych przez Spółkę zyskach, zatem nie przysługiwała mu także względem pozwanego wierzytelność z tytułu należnego mu udziału w zyskach spółki, a w konsekwencji niemożliwym było dokonanie jej cesji na rzecz osób trzecich (powódki).

Z uwagi na powyższe Z. P., w ocenie Sądu Okręgowego, nie był uprawniony do zawarcia z powódką w dniu 1 sierpnia 2012 roku umowy cesji wierzytelności. Czynność ta została dokonana dla pozoru. Powódka otrzymując od Z. P. jego rzekomą wierzytelność była świadoma, że wierzytelność ta nie istnieje, gdyż nieważność umowy darowizny nie została w żaden sposób stwierdzona, a zatem obowiązuje domniemanie z art. 17 ustawy o KRS, że osoby wpisane do rejestru są wspólnikami pozwanej Spółki.

Nadto Sąd Okręgowy podkreślił, że sama umowa cesji nie zawiera danych indywidualizujących strony. Strony nie wykazały aby określona w umowie wierzytelność rzeczywiście istniała, również sam przedmiot umowy cesji nie został doprecyzowany oraz nie wskazuje, czy pozwana Spółka we wskazanych latach uzyskiwała dochody, a zatem w jakiej wysokości Z. P. mógł domagać się wypłaty zysku, poza tym Z. P. nigdy nie dochodził od pozwanej Spółki tych rzekomych wierzytelności.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec skutecznie dokonanej umowy darowizny udziałów na rzecz swoich synów, Z. P. w dniu podpisania z powódką umowy cesji, był w pełni świadomy, że nie przysługuje mu względem Spółki żadna wierzytelność, którą mógłby scedować na powódkę, zatem zarzut potrącenia, który miał przysługiwać powódce w ramach zawartej przez nią ze Z. P. umowy cesji wierzytelności, z uwagi na nieważność przedmiotowej umowy, nie zasługiwał na uwzględnienie. Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że zarzut ten był już uprzednio zgłaszany przez powódkę w toku postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Częstochowie i nie został uwzględniony. Powódka wówczas nie zakwestionowała tego rozstrzygnięcia. Tym samym ponownie zgłoszony przez powódkę zarzut należy uznać za chybiony.

Odnosząc się do drugiej z podstaw dochodzonego przez powódkę roszczenia, Sąd Okręgowy wskazał, że A. P. (2) zatrudniona w pozwanej spółce na stanowisku księgowej wprost przyznała że z tytułu umowy managerskiej na rzecz powódki nie było wypłacane wynagrodzenie oraz nie były odprowadzane składki ZUS-owskie czy też zaliczki na podatek. Umowa managerska z B. P. została zawarta przez Z. P. jedynie dla pozorów. Świadek A. P. (2) podała, że nigdy nie widziała powódki w siedzibie spółki, nie widziała aby zajmowała ona jakieś stanowisko czy była odpowiedzialna za określony zakres czynności. A. P. (2) nigdy wcześniej, poza terminem rozprawy nie spotkała powódki. Powódka zaś wcześniej nigdy nie ubiegała się o wypłatę wynagrodzenia.

Okoliczności te potwierdzone zostały również przez świadka W. K. (1), który wprost wskazał, że umowa managerska z B. P. została zawarta na wyraźne polecenie Z. P., już po wytoczeniu powództwa o uznanie zawartej przez Z. P. umowy darowizny za nieważną.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił powództwo, o kosztach procesu orzekając na podstawie art.98 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka, zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu:

a) nieważność postępowania;

zgodnie z treścią art. 379 pkt. 2 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi wtedy jeśli pełnomocnik strony nie był należycie umocowany. Należy wskazać, że w przypadku jeśli Sąd Okręgowy w Częstochowie w postępowaniu toczącym się pod sygnaturą akt I C 135/14 (uprzednio I C 281/12) potwierdzi nieważność Umowy darowizny zostanie m.in. ustalone, że p. P. P. (1), który działał za stronę pozwaną, w tym udzielał pełnomocnictwa w sprawie niniejszej nigdy nie był umocowany do reprezentowania pozwanej spółki, a co za tym idzie pełnomocnictwo w sprawie niniejszej było wadliwie udzielone, a pozwana spółka wadliwie reprezentowana;

b) obrazę przepisów prawa materialnego;

I. tj. art. 10 k.s.h. poprzez przyjęcie, iż procentowe zbycie ogółu praw i obowiązków współnika na rzecz kilku osób jest prawnie skuteczne, podczas gdy z przepisu wyraźnie wynika, iż ogół praw i obowiązków może być przeniesiony na inną osobę jedynie w całości;

II. tj. art. 65 k.c. w zw. z art. 58 k.c. poprzez przyjęcie, iż wola stron umowy darowizny ogółu praw i obowiązków może doprowadzić do usankcjonowania czynności prawnej, która z mocy samego prawa jest czynnością nieważną od samego początku, podczas gdy nieważność czynności prawnej jest okolicznością o charakterze obiektywnym i niezależnym od woli i wiedzy stron czynności prawnej, co za tym idzie wyводу Sądu I instancji w tym zakresie należy uznać za chybiłone;

c) obrazę przepisów postępowania;

I. tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego:

a. i przyznanie przymiotu wiarygodności zeznaniom W. K. (1) podczas gdy są one sprzeczne z zebrany w sprawie materiałem dowodowym , w szczególności zeznaniami świadków A. C. (1), oraz zeznaniom powódki;

b. przyznanie przymiotu wiarygodności zeznaniom W. K. (1) w szczególności w zakresie twierdzeń świadka, iż nie brał udziału w sporze pomiędzy synami Z. P. oraz Z. P. powstałym w związku z dokonanymi darowiznami w sytuacji, w której:

- jest pracownikiem pozwanej Spółki,

- bierze aktywny udział w poszczególnych postępowaniach m.in. poprzez dobrowolny udział świadka, który wedle oświadczenia przyjechał wraz z pełnomocnikiem strony pozwanej na oględziny ruchomości w innym toczącym

się pomiędzy stronami postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Częstochowie pod sygnaturą akt V GC 142/12 (kserokopia protokołu oględzin ruchomości z dnia 22 maja 2015 roku.), podczas gdy jego udział we wskazanej czynności nie był objęty postanowieniem Sądu, a uzgodniony tylko i wyłącznie ze stroną pozwaną (notabene bez poinformowania o tym fakcie pełnomocnika strony przeciwnej), a co za tym idzie nie sposób przyjąć, że świadek jest osobą bezstronną, w konsekwencji czego należy przyjąć, że zapewnienia świadka o jego bezstronności, które złożył w pomiedzy 20, a 21 minutą przesłuchania nie są wiarygodne, co winno postawić pod znakiem zapytania prawdziwość wszystkich zeznań złożonych przez świadka, w zakresie w jakim są sprzeczne z twierdzeniami powódki;

c. błędne ustalenie przez Sąd I instancji, że powódka nie podjęła żadnych kroków, aby postępowanie, które toczy się przed Sądem Okręgowym w Częstochowie, pod sygnaturą akt I C 135/14 o stwierdzenie nieważności umowy darowizny ogółu praw i obowiązków w spółce jawnej dokonanej pomiędzy Z. P. oraz jego synami zostało podjęte, podczas gdy powódka, jako spadkobierczyni po Z. P. złożyła do Sądu wnioski o stwierdzenie nabycia spadku (sprawa obecnie toczy się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie pod sygn. akt: II Ns 43/15), który po zakończeniu postępowania, umożliwi wstąpienie powódki do postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Częstochowie pod sygn. akt I C 135/14, co w konsekwencji doprowadzi do wydania orzeczenia w przedmiocie stwierdzenia nieważności darowizny ogółu praw i obowiązków przysługujących Z. P. na rzecz P. P. (2) oraz P. P. (1), a co za tym idzie zarzut beczynności jest całkowicie nieuzasadniony;

II. tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a. dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego i wybiórczym traktowaniu zeznań poszczególnych świadków w szczególności poprzez całkowicie dowolne ustalenia w jakim zakresie poszczególnym świadkom Sąd I instancji daje wiarę, a w jakim jej odmawia. Sąd, jak wynika z uzasadnienia, nie dokonał analizy i nie skonfrontował całości zeznań ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym i w całkowicie dowolny sposób przyjął w jakiej części które zeznania są wiarygodne;

b. przyjęcia przez Sąd I instancji, iż o skuteczności darowizny ogółu praw i obowiązków pozwanej spółki mogą przesądzać zeznania świadka W. K. (1) podczas, gdy okoliczność ważności dokonanej darowizny jest kwestią prawną, a nie faktyczną, a co za tym idzie zeznania świadka co do ważności zawartej umowy darowizny winny zostać pominięte, co stanowi przejaw dowolności w ocenie materiału dowodowego;

c. przyjęcie przez Sąd I instancji, iż dokonanie rejestracji przez Sąd Rejonowy w Częstochowie zmian w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego danych pozwanej Spółki jest jednoznaczne z przyjęciem, że umowa darowizny będąca podstawą zmian jest ważna, niezależnie od toczącego się postępowania o stwierdzenie nieważności umowy darowizny, co stanowi przejaw dowolności w ocenie materiału dowodowego;

d. dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego i przyjęcie, iż skoro powódka uprzednio zgłaszała zarzut potrącenia w innym postępowaniu z wierzytelności, którą przelał na Powódkę Z. P., a zarzut nie został uwzględniony przez tamtejszy Sąd to i w tym postępowaniu zarzut należy uznać za chybiony, co w oczywisty sposób narusza przepisy postępowania oraz zasadę swobodnej oceny materiału dowodowego;

e. błędną ocenę materiału dowodowego, w szczególności zeznań W. K. (1) oraz powódki, co skutkowało przyjęciem, iż umowa prowizyjna została zawarta jedynie dla pozorów;

III. tj. art. 177 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego co skutkowało przyjęciem, iż brak jest podstaw do zawieszenia niniejszego postępowania na podstawie art. 177 § 1 k.p.c. do zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Częstochowie I Wydział Cywilny pod sygnaturą akt: I C 135/14, którego przedmiotem jest ustalenie nieważności umowy darowizny ogółu praw i obowiązków przypadających Z. P. w pozwanej Spółce, podczas gdy wskazane postępowanie dotyczy zagadnienia będącego prejudykatem do rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej, co w przypadku wydania przez Sąd Okręgowy w Częstochowie rozstrzygnięcia

potwierdzającego nieważność ww. Strona umowy darowizny o odmiennym charakterze doprowadzi do sytuacji, w której niniejsze orzeczenie będzie oparte na błędnych założeniach;

IV. tj. art. 278 § 1 k.p.c. poprzez brak przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia czy w związku z zyskami wygenerowanym przez pozwaną Spółkę (...), jako współnikowi Spółki, przysługiwało roszczenie i w jakiej wysokości o wypłatę zysku, co skutkowało również przyjęciem przez Sąd I instancji iż powódka nie wykazała, iż Z. P. przysługiwało jakiegokolwiek roszczenie względem Spółki.

Zgłaszając powyższe zarzuty powódka wniosła o uchylenie orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy poprzez brak analizy czy zarzut potrącenia zgłaszany przez powódkę był uzasadniony co do wysokości, oraz powstałe wątpliwości co do ważności postępowania, ze wskazaniem w ramach wytycznych dla Sądu I instancji iż winien zawiesić niniejsze postępowania do zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Częstochowie pod sygnaturą akt: I C 135/14 przedmiotem którego jest stwierdzenie, iż umowa przenosząca ogół praw i obowiązków na synów Z. P. jest nieważna, ewentualnie zawieszenie niniejszego postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Częstochowie pod sygn. akt: I C 135/14 (uprzednio I C 281/12), a po uzyskaniu ww. rozstrzygnięcia podjęcie decyzji o uchyleniu orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji lub merytorycznym rozstrzygnięciu, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości. Powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania według norm przepisanych za obie instancje.

Powódka wniosła także o przeprowadzenie dowodu z kart akt postępowania, które toczy się przed Sądem Okręgowym w Częstochowie pod sygnaturą akt: V GC 142/12, z karty zawierającej protokół z oględzin ruchomości przeprowadzonych dnia 22 maja 2015 roku na okoliczność braku wiarygodności zeznań świadka W. K. (1), wskazując, że powołanie ww. dowodu "jest możliwe dopiero na tym etapie, gdyż same oględziny miały miejsce już po zakończeniu postępowania przed Sądem I instancji, a co za tym idzie możliwość powołania ww. dowodu nie istniała w czasie trwania postępowania przed Sądem I instancji oraz w przypadku jeśli Sąd II instancji uznałby, że będzie rozpatrywał sprawę merytorycznie powódka wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w zakresie księgowości na okoliczność istnienia oraz wysokości wierzytelności Z. P. wobec strony pozwanej.

Pozwany wniosł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o oddalenie wniosku o zawieszenie postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki była nieuzasadniona, podniesione w niej zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzutów związanych z oddaleniem wniosku o zawieszenie postępowania, a tym samym do ponowionego w apelacji wniosku o zawieszenie postępowania w sprawie, wskazać należy, że istnieje możliwość zawieszenia postępowania, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego (art. 177 § 1 pkt 1).. W tym wypadku o zależności można mówić wówczas, gdy treść orzeczenia sądu rozpoznającego inną sprawę cywilną będzie stanowić konieczny element podstawy rozstrzygnięcia merytorycznego lub formalnego danej sprawy cywilnej (postanowienie SN z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 309/00, LEX nr 548764). Chodzi tu o postępowanie cywilne, w którym ma zostać wydane orzeczenie merytoryczne o charakterze prejudycjalnym (postanowienie SN z dnia 22 listopada 2013 r., II CSK 130/13, LEX nr 1421806). Orzeczenie to ma stanowić przedsąd dla rozpoznawanej sprawy, a jego treść, pośrednio poprzez powagę rzeczy osądzonej, ma kształtować treść rozstrzygnięcia (wyrok SN z dnia 16 listopada 2012 r., III CSK 42/12, LEX nr 1293774). Ustawodawca w art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. wyraźnie podkreśla, że sąd może zawiesić postępowanie, więc nawet jeżeli rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy zależy od rozstrzygnięcia, jakie może zapaść w innej sprawie, sąd powinien ocenić, czy należy zawiesić postępowanie (wyrok SN z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 141/05, LEX nr 201027). Sąd nie ma zatem obowiązku zawieszanie postępowania, nawet jeśli w innym postępowaniu rozstrzygana będzie tożsama czy zbliżona kwestia. Zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. nie miało w zamyśle ustawodawcy stanowić

instrumentu do uzyskiwania dowodów na potrzeby innych spraw (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2005 r., I ACz 438/05, LEX nr 1642243). W okolicznościach tej sprawy stanowisko powódki sprowadzało się do twierdzenia, że w sprawie I C 135/14 (poprzednio I C 281/12) zapadnie rozstrzygnięcie odnośnie ważności umowy darowizny dokonanej przez Z. P. na rzecz synów, co ma charakter prejudycjalny. Tego poglądu nie można podzielić w świetle wskazanych wyżej poglądów orzecznictwa. Dał temu także wyraz Sąd Okręgowy oddalając wnioski o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy o stwierdzenie nieważności umowy darowizny zgłoszony już wcześniej. Szczęólnego podkreślenia wymaga, że wbrew stanowisku skarżącej, orzeczenie które zapadnie w sprawie I C 135/14, nie będzie stanowiło prejudykatu w sprawie niniejszej, bowiem pomiędzy tamtą sprawą a sprawą niniejszą nie istnieje tego typu zależność, że rozstrzygnięcie sprawy nie jest możliwe bez uprzedniego rozstrzygnięcia sprawy I C 135/14. Nie jest bowiem tak, że ewentualny korzystny dla powódki wyrok stwierdzający nieważność umowy darowizny dokonanej przez Z. P. na rzecz synów spowoduje uwzględnienie roszczenia powódki o pozbawienie tytułu wykonawczego wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie w sprawie V GC 21/11 zgłoszonego w niniejszej sprawie. Okoliczność taka stanowiłaby tylko jeden z elementów stanu faktycznego w tej sprawie, których łączne wykazanie przez powódkę dawałoby podstawy do uwzględnienia powództwa. Po stwierdzeniu nieważności umowy darowizny wykazana byłaby jedynie ta okoliczność, że Z. P. nie przestał być w 2008 r. wspólnikiem spółki, natomiast ani przysługiwanie Z. P. wierzytelności wobec spółki ani skuteczność umowy przelewu zawartej przez niego z powódką, ani skuteczność potrącenia nabytej przez powódkę wierzytelności z wierzytelnością pozwanego nadal nie zostałyby wykazane. Jak z tego wynika wyrok w sprawie I C 135/14 nie ma charakteru przedsądu, zaś w niniejszej sprawie sądy meriti są uprawnione do czynienia samodzielnych ustaleń we wszystkich podnoszonych przez strony kwestiach. Stanowisko powódki sprowadzałoby się w istocie do żądania oczekiwania na ewentualne dostarczenie dowodu na potwierdzenie jednej z podnoszonych przez powódkę okoliczności, czemu nie służy instytucja zawieszenia postępowania. Zawieszenie postępowania, wobec możliwości poczynienia samodzielnych ustaleń faktycznych przez sądy orzekające w sprawie, jest także niecelowe, bowiem mogłoby doprowadzić do długotrwałego oczekiwania na zakończenie postępowania zwisłego przed Sądem Okręgowym w Częstochowie, a w konsekwencji długotrwałego blokowania postępowania egzekucyjnego toczącego się na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 15 lipca 2011 r. w sprawie sygn.. akt. V GC 21/11.

Wobec powyższego również nieuzasadniony był zarzut nieważności postępowania związany przez skarżącą z niezawieszeniem postępowania do czasu rozpoznania kwestii ważności umowy darowizny, a w konsekwencji prawidłowej reprezentacji pozwanej spółki w procesie. Przede wszystkim osoba, która podpisała odpowiedź na pozew oraz udzieliła pełnomocnictwa w niniejszej sprawie jest wpisana do rejestru pozwanej jako wspólnik i jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, samo twierdzenie powódki o nieważności umowy darowizny nie obala domniemania wynikającego z KRS pozwanej. Nadto za ugruntowany należy uznać pogląd, że strona skarżąca nie może podnieść skutecznie zarzutu nieważności postępowania z powodu niewłaściwego umocowania pełnomocnika strony przeciwnej. Przewidziany bowiem w art. 379 pkt 2 k.p.c. wymóg należytego umocowania pełnomocnika procesowego pod rygorem nieważności postępowania ustanowiony został w interesie tej strony, która z pełnomocnika tego korzysta. Tylko też ta strona może powołać się na nieważność postępowania z powodu nieprawidłowego udzielenia pełnomocnictwa, oraz tylko na korzyść tej strony przyczyna nieważności postępowania z powodu nienależytego umocowania jej pełnomocnika podlega rozważeniu z urzędu przez sąd drugiej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 263/10, LEX nr 785887 czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2010 r. IV CSK 181/10, LEX nr 898266).

Nieuzasadnione były także zarzuty naruszenia art. 10 k.s.h. i art. 65 k.c. w zw. z art. 58 k.c. Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował powyższe przepisy oraz trafnie wyłożył wolę stron umowy darowizny z dnia 1 lipca 2008 r. Nie ulega żadnej wątpliwości, co trafnie przyjął Sąd pierwszej instancji, że wolą stron tej umowy było przekazanie przez Z. P. na rzecz synów ogółu praw i obowiązków darczyńcy w (...) Sp. jawna, bowiem tak został określony przedmiot umowy (§ 1 umowy), a nadto ogół praw i obowiązków (...) Sp. jawna został przekazany przez Z. P. na rzecz obdarowanych w częściach równych (§ 2 umowy). Wynika to nie tylko z literalnego brzmienia umowy, ale wynika również z okoliczności towarzyszących zawarciu tej umowy, które prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy, a które nie są kwestionowane. Nie może zejść z pola widzenia, co też trafnie wskazał Sąd pierwszej instancji, że w sytuacji darowania ogółu praw i obowiązków

większej ilości podmiotów, koniecznym stało się określenie w umowie spółki jawnej wspólników oraz wkładów przez nich wniesionych, ich wartości oraz określenia stopnia uczestnictwa w zysku i stratach spółki, co jest wymagane w świetle art. 25 k.s.h. Stąd też określone, że Z. P. przekazuje ogół praw i obowiązków synom w częściach równych nie oznaczało dokonania przez darczyńcę „rozszerzenia” przysługujących mu praw i obowiązków. Zwrócić należy uwagę, że art. 10 k.s.h. rozszerza granice swobody umów pozwalając, jeżeli umowa tak stanowi, na przeniesienie ogółu praw i obowiązków wspólnika na inną osobę (osoby). Dla skutecznego „podstawienia” nowego wspólnika wystarczające jest zawarcie między nim a wspólnikiem występującym ze spółki umowy, na podstawie której dochodzi do zbycia ogółu praw i obowiązków, za pisemną zgodą wszystkich wspólników. Nie można dzielić ogółu praw i obowiązków, ale może dojść do jego nabycia na własność w częściach ułamkowych, np. drogą spadkobrania, sprzedaży czy darowizny, przy czym nabycie ogółu praw i obowiązków następuje na współwłasność łączną, zaś takie osoby stają się tzw. wspólnikiem zbiorowym. Określenie wynikających z tego nabycia przez kilka podmiotów ułamków (części) ma na celu jedynie określenie, w jakim zakresie każdy z nabywców partycypuje w zysku i stratach, o czym była mowa wyżej. Nie jest jego celem podział ogółu praw i obowiązków.

Z tych przyczyn prawidłowe było stanowisko Sądu Okręgowego, że umowa darowizny dokonana przez Z. P. na rzecz synów była ważna. Natomiast w takiej sytuacji nieskuteczna była umowa cesji pomiędzy Z. P. a powódką, ponieważ nie istniała wierzytelność, której część miał przelać Z. P. na powódkę. Zarzut potrącenia zgłoszony przez powódkę, abstrahując od sposobu jego zgłoszenia, nie mógł być więc skuteczny.

Trafnie także Sąd pierwszej instancji wskazał, że skoro powódka podnosiła już zarzut potrącenia, który miał jej przysługiwać z tytułu zawartej ze Z. P. umowy cesji w postępowaniu, w którym zapadł wyrok będący tytułem wykonawczym, to w istocie ponownie zgłoszony tożsamy zarzut w postępowaniu o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności nie może być skuteczny. Zwrócić należy uwagę, że w tej sprawie zastosowanie ma przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym uprzednio.

Jednocześnie nieuzasadnione były zarzuty wadliwej oceny dowodów, bowiem ocena zeznań świadków została przez Sąd Okręgowy dokonana zgodnie z kryteriami tej oceny określonymi w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji wskazał z jakich przyczyn część dowodów ocenił jako wiarygodne, a innym tej wiarygodności odmówił. Świadek, którego wadliwą ocenę zeznań zarzuca powódka, tj. świadek A. C. zeznawał niezwykle chaotycznie, zasłaniał się niepamięcią, zaś w apelacji próżno szukać argumentacji, jaki wpływ na wyrok Sądu Okręgowego miała odmowa wiary zeznaniom tego świadka, a także zeznaniom powódki. Z drugiej zaś strony powódka podnosi wadliwą ocenę zeznań świadka W. K., twierdząc, że jego zeznania są niewiarygodne, gdyż po ich złożeniu i po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy świadek ten stawiał się na oględzinach nieruchomości, które miały miejsce w innej sprawie, a nadto jest pracownikiem pozwanej spółki. Zarzuty te wydają się wręcz absurdalne, nie odnoszą się w ogóle do kryteriów oceny dowodów określonych w art. 233 § 1 k.p.c., stanowią wyraz subiektywnych przekonań powódki i jako takie nie mogą być skuteczne. Sąd Apelacyjny podziela bowiem ugruntowany pogląd, że do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby wykazano uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2005r. sygn. akt III CK 314/05, LEX 172176). Skuteczne postawienie powyższego zarzutu wymaga więc wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania bądź doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż to przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu.

Odnosząc się do zarzutu związanego z oddaleniem wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. księgowości, a jednocześnie do wniosku zawartego w apelacji, wskazać należy, że zarówno zarzut ten, jak i wniosek nie mogły zostać uwzględnione. Wynika to z sytuacji procesowej, jaka miała miejsce w tej sprawie. Otóż po oddaleniu wniosku dowodowego powódki przez Sąd Okręgowy, powódka nie zwróciła uwagi temu Sądowi na uchybienia przepisom procedury, tj. nie zgłosiła zastrzeżenia do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. Strona nie może skutecznie zarzucać w apelacji uchybienia przez sąd pierwszej instancji przepisom postępowania, dotyczącego wydania postanowienia oddalającego wniosek o przeprowadzenie dowodów, jeżeli, na podstawie art. 162 k.p.c. nie zwróciła uwagi sądu na to

uchybiecie (por. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 27 października 2005 r., III CZP 55/05, OSNC 2006/9/144 i z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 50/08, Biul. SN 2008/6/13). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 237/06 (Biul. SN 2006/11/17), zachowanie uprawnienia do powoływania się na uchybienia przepisom postępowania, z wyjątkiem przewidzianym w art. 162 zdanie drugie wymaga - poza dochowaniem terminu zgłoszenia zastrzeżenia - wskazania spostrzeżonego przez stronę uchybienia z wyczerpującym przytoczeniem naruszonych przepisów postępowania wraz z wnioskiem o wpisanie tak sformułowanego zastrzeżenia do protokołu. Niewpisanie zastrzeżenia do protokołu powoduje utratę podnoszonych zarzutów. Z tych właśnie przyczyn zarzuty naruszenia prawa procesowego w tej części były nieuzasadnione, a w konsekwencji również i wniosek dowodowy zawarty w apelacji został oddalony jako spóźniony.

W konsekwencji zarzuty apelacji dotyczące postępowania dowodowego były również nieuzasadnione. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny dowodów, na tej podstawie wyprowadził trafne wnioski i czynił ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny aprobuje i przyjmuje za własne, przy czym uzupełnia je ustalając, że należność objęta tytułem egzekucyjnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 15 lipca 2011 r., sygn.. akt V GC 21/11 została wyegzekwowana w całości wraz z kosztami w toku postępowania egzekucyjnego dnia 15 grudnia 2015 r. (pismo pozwanej z 15 grudnia 2016 r.).

Sąd Apelacyjny podziela także ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy, dodając, że w świetle nowej ustalonej okoliczności, apelacja powódki była tym bardziej nieuzasadniona, a wnioski apelacji nie mogły zostać uwzględnione. Wskazać należy, że gdy wierzyciel uzyskuje należne mu świadczenie w wyniku przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego, wówczas gaśnie wykonalność wykonanego w całości tytułu wykonawczego i tym samym nie jest możliwe jego wykonanie. Sąd Najwyższy wręcz podkreśla oczywistość prezentowanego poglądu z uwagi na to, że powództwo przeciwegzekucyjne skierowane jest na pozbawienie lub ograniczenie wykonalności tytułu wykonawczego- i co za tym idzie-może być realizowane tylko pod warunkiem, że istnieje potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego (por. wyroki Sądu Najwyższego z 4 listopada 2005 r., V CK 296/05. Lex nr 179714, z 17 listopada 1988 r., I CR 255/88, niepubl, z 24 czerwca 1997 r., III CKN 41/97, niepubl., z 4 kwietnia 2002 r., I PKN 197/01, Wokanda 2002, nr 12, s.27). W takiej zatem sytuacji- skutecznego wyegzekwowania przez pozwaną należności objętej rzeczonym tytułem, wygasła jego wykonalność i żądanie pozbawienia tego tytułu wykonalności staje się bezprzedmiotowe, jako że nie istnieje już możliwość jego wykonania.

Z powyższych przyczyn Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. stosownie do wyniku postępowania apelacyjnego.

Jolanta de Heij-Kaplińska Beata Byszewska Barbara Trębska